

1850 č. 448 ř. z. § 61) a potvrzení o kuponech a talonech ze jmění sirotčího, opatrovanců a depositního (min. nař. ze dne 31. ledna 1867 č. 27 ř. z.).

Poučení porotců.

Nežřídka shledává se úloha porotců výhradně v tom, že povolání jsou rozhodovati o otázce skutkové, kdežto soudci naléztí mají o právu. Než nesmí se přehlédnouti, že skutkové otázky docela nelze odlučovati od právních otázek při jednotlivých otázkách, které vzneseny jsou na porotce a které jsou základem jich rozhodnutí. Předloží-li se ku př. porotcům otázka, zda obžalovaný dopustil se jistého skutku, který na sobě má znaky zákonem trestním ku pojmu zločinu žádané, jako ku př. při krádeži kvalifikované násilím, mají porotci přímo odpověděti, zda přisvojil si obžalovaný uživ skutečného násilí cizí movité věci z držení jiné osoby bez jejího svolení. V otázce této tají se však celá řada pojmů právních a to: zda obžalovaný hleděl si tím opatřiti zisk bezprávný, zda spácháno bylo při tom skutečné násilí, zda dotyčná věc jest cizí, zda byla věc z držení držitelova bezprávně odňata atd. Porotci mají tudíž jako soudcové skutečnosti subsumovati v pojmy zákonné, a proto nanejvýš potřebno jest, aby porotcové byli o zákoných znacích trestné činnosti, o které mají rozhodovati, dopodrobna a přísně ve smyslu zákona poučeni.

1. Poučení všeobecné: Trestní řád ukládá předsedovi soudu porotního, aby náležitě zasvětil porotce ve výkon jich úřadu, vyložil jim věc, o které mají rozhodnouti, a dle potřeby připamatovati jim povinnosti jich (§ 311. odst. 2.). Předseda povinen jest vzíti porotce do přísahy, jinak celé jednání jest důvodem znatečnosti, a připomenouti jim ve slavnostním oslovení, že věrně šetřiti jest jim zákona, jemuž platnosti zjednati mají, že mají rozhodovati jediné dle průvodů proti obžalovanému nebo v jeho prospěch svědčících (§ 313 tr. ř.).

2. Nejdůležitější částí poučení porotců jest resumé předsedovo, jež dělí se ve dvě části:

a) vyličení podstatných výsledků hlavního přelíčení a uvedení důkazů svědčících proti obžalovanému a v jeho prospěch,

b) poučení právní t. j. vysvětlení zákonných znaků trestné činnosti a významu, jaký mají zákonné výrazy v otázce uvedené (§ 325 tr. ř.).

3. Způsob poučení: Porotcové mají býti vyslechnuvše řeči stran předsedou informováni o pravém stavu věci, pak též i poučení o právních pojmech, pokud při zodpovídání otázky viny zákona užito býti má. Jest ovšem obtížno stěsnati do úzkého rámce v tomto přednesení celou látku, kterou přelíčení poskytlo a řeči stran doplnily. Aby předseda dostál svému úkolu v závěrečném přednesení, t. j. aby sestavil skutkové výsledky hlavního přelíčení ve stručném obrazu neprojevív při tom svého náhledu, aby vyložil právní následky zákonného skutkového podkladu a přehledně připojil k tomu důkazy podané pro obžalovaného a proti němu, má předkem vytknouti věty průvodní — ony body, které důležitý jsou pro rozhodnutí, — procesuálně je rozčleniti a připojiti poučení právní.

Ku větám průvodním náleží objektivní skutková povaha, t. j. obžalovaný čin s veškerými součástmi svými tvořícími zákonnou povahu skutkovou spolu s úmyslem k tomu vyhledávaným; dále okolnosti kvalifikační obžalovaného skutku, námitky a protidůkazy (odvody) obžalovaného (důvody rušící trestnost, důvody trestnost vylučující, žalovaným tvrzené »alibi«).

Bylo by zcela na místě a resumé předsedovo bylo by přehlednějším a pochopitelnějším, kdyby uvedly se skutkové momenty a k tomu připojilo se poučení o smyslu a významu právních pojmů vyskytujících se v otázkách porotcům daným, předpokládaje, že důkaz předsedou předveden byl jako podmíněčný, a že vývody nepředbíhá se samostatnému výroku porotců. Třeba by porotci vázání nebyli pravidly průvodními, rozhodující jediné dle svého přesvědčení, přece dlužno důvody průvodní vyložiti porotcům, aby tohoto přesvědčení nabyli, a mohli tyto důvody náležitě oceniti; k tomu potřebí jest poučení o všeobecně platných, zkušeností uznaných zásadách průvodních, které jim má poskytnouti předseda, aniž by však projevil v konkrétním případě náhled svůj o moci přístupných průvodů (srv. výnos presidenta vrchního soudu zemského ve Štýrském Hradci ze dne 15. září 1880 č. 6940 k presidiím sborových soudů I. instance).

4. Naříkatelnost poučení právních: Sluší též činiti rozdíl mezi poučením právním a onou částí resumé, která zabývá se vytčením výsledků průvodních. Jestliže by neshodovalo se resumé předsedy se skutečnostmi co do jednotlivých důkazů, již podány byly ve prospěch obžalovaného nebo proti němu, nebylo by proto řízení zmatečným (rozh. ze dne 22. prosince 1884 č. 11718, sb. č. 720). Uzná-li předseda nutným odůvodniti nálezy mezitímní nebo vynechání některé otázky, není v počínání tom zmatečnosti, ježto nelze považovati takovéto odůvodnění za poučení právní ve smyslu § 325 tr. ř. (rozh. ze dne 10. března 1882, č. 14561, sb. č. 434 a rozh. ze dne 10. ledna 1880 č. 12419). Předseda má právo poučiti porotce též o tom, že oprávnění jsou žádati za změnu nebo doplnění otázek jim daných, poněvadž povinen jest poučiti náležitým způsobem porotce o výkonu jich úřadu, a poněvadž sborový soud má usnesení učiniti o přání porotců co do změny nebo doplnění otázek jim předložených (§ 327 odst. 4 tr. ř.; rozh. ze dne 16. ledna 1880 č. 12171, sb. č. 218).

Jest však nesprávným poučení právní tehdy, když předseda porotcům podává vysvětlivky o tom, jak mají svoji odpověď upravit, aby určité přesvědčení vyjádřili (rozh. ze dne 22. prosince 1879 č. 11767). Ježto právní poučení má podstatný význam a nesprávné poučení jest důvodem zmatečnosti (§ 344 ad 8 tr. ř.), může též žalobce neb obžalovaný žádati, aby právní poučení předsedou porotcům udělené vyznačilo se v protokolu. Opomenou-li strany v protokolu konstatovati poučení právní, třeba jinak nesprávné, nesmí ani dvůr kasační zkoumati, je-li právní poučení předsedovo nesprávným, čili nic (rozh. ze dne 20. srpna 1875, č. 5803, sb. č. 75; ze dne 13. listopadu 1880 č. 11913, sb. č. 224). Podobně nepodléhá tento důvod zmatečnosti posouzení dvoru kasačního v tom případě, protokolována-li jen část právního poučení, ze které nelze zmatečnost dokázati (rozh. ze dne 20. října 1883 č. 7655 sb. č. 577). Byl-li obžalovaný osvobozen, nemůže odpírati cestou stížnosti zmateční poučení právnímu třeba nesprávnému (rozh. ze dne 9. ledna 1888 č. 12379). O tom, zda je tu zmatečnost čili nic, je-li resumé neb i poučení právní neúplným, vyslovil se kasační dvůr opětně v tom smyslu, že neúplnost resumé nebo poučení právního není důvodem zmatečnosti, ježto zákon hrozí zmatečností jenom chybnému, nikoli však neúplnému poučení právnímu (rozh. ze dne 18. února 1887 č. 11951; ze dne 25. května 1889 č. 2783, sb. č. 1250).

5. Poučení porotců vrchním porotcem: Odebrali-li se porotcové ku poradě a zvolili po té ze svého středu porotce vrchního, jest tento opětne zavázán, poučiti porotce o tom, že mají rozhodovati sice dle svého přesvědčení, že zákon nepředpisuje jim určitých pravidel, dle kterých slušelo by posuzovati úplnost a dostačitelnost důkazu; že však mají pečlivě a svědomitě zkoumati všechny průvodní prostředky proti obžalovanému a v jeho prospěch nahromaděné a tázati se sebe samých, jaký dojem učinily na ně důkazy předvedené ve hlavním přelíčení proti obžalovanému a důvody jeho obhájení, a že jediné přesvědčení nabyté z těchto průvodů jest základem toho, aby vyslovili se buďto pro vinu nebo pro nevinu obžalovaného (§ 326 tr. ř.).

6. Poučení porotců při poradě jich nebo po poradě. Předsedovou další povinností jest poučiti porotce, jestliže se již odebrali ku poradě, mají-li však pochybnosti co do způsobu postupu nebo o smyslu daných jim otázek neb o sestavení odpovědi. V tomto případě má se předseda na písemnou žádost vrchního porotce k těmto odebrati a dáti jim poučení, přibрав s sebou zapisovatele, žalobce a obhájce, jsou-li přítomni v budově soudní; toto vysvětlení předsedou udělené sluší k žádosti stran zanést do protokolu (§ 327 tr. ř.). Udělí-li předseda vykázan zodpověděný již arch otázek k žádosti porotců poučení, že vynesemím tohoto nálezu bude žalovaný beztrestným, není to důvodem zmatečnosti (rozh. ze dne 13. října 1879 č. 7740).

Kladení otázek má poskytnouti porotcům možnost toho, aby svému přesvědčení dali výraz technicky správný a pro vynesení rozsudku použitelný. Proto jim zákon v § 327 tr. ř. poskytuje právo, žádati za změnu nebo doplnění daných jim otázek (rozh. ze dne 13. října 1882 č. 5991; ze dne 12. října 1883 č. 9519, sb. č. 574, a ze dne 13. prosince 1884 č. 11659, sb. č. 717).

Soud sborový není však povinen za všech okolností vyhověti přání porotců na změnu neb doplnění otázek jim daných (rozh. ze dne 9. listopadu 1888 č. 10506, sb. č. 1184). Nevyhoví-li sborový soud žádosti porotců za změnu nebo doplnění předložených jim otázek, není to samo o sobě důvodem zmatečnosti (rozh. ze dne 4. února 1888 č. 13816). Důvodem zmatečnosti jest zamítnutí přání porotců ve příčině otázek jim daných jen tehdy, když odmítnutí toto přičí se předpisům §§ 318—323 tr. ř. (rozh. ze dne 12. března 1889 č. 54, sb. č. 1241).

I když vynesli porotcové výrok svůj, poskytuje tr. řád předsedovi právo, pokud se týká, ukládá mu povinnost, aby vyzval porotce ku poradě nové, jde-li o odstranění nějakého klamného udání, které se do výroku dostalo pouhým nedorozuměním. Pokud rozsudek vynesen není, musí býti každému porotci poskytnuta příležitost, aby konstatovati mohl mylné udání dostavši se nedorozuměním do výroku porotců (rozh. ze dne 28. září 1887 č. 5701, sb. č. 1095).

Povaha skutková (v právu trestním).

I. Pojem.

Skutkovou povahou trestného činu rozumíme souhrn všech znaků jeho. Rozeznává se

1. skutková povaha všeobecná a zvláštní; první obsahuje všechny známky, jež z pravidla při každém deliktu se předpokládají, druhá vyznačuje požadavky zvláštní, jež trestní zákon při tom neb onom druhu